

Oliwia Kaczmarczyk

e-mail: 181644@student.ue.wroc.pl

ORCID: 0000-0003-3058-7642

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Czynniki determinujące wybór studiów z zakresu rachunkowości przez studentów należących do pokolenia Z

DOI: 10.15611/2024.44.4.06

JEL Classification: M41

Streszczenie: Istnieją liczne przesłanki, które determinują wybór kierunku studiów. Różnią się one w zależności od indywidualnych przekonań czy też doświadczeń życiowych. Celem badawczym artykułu jest próba udzielenia odpowiedzi na pytanie, jakie czynniki wpłynęły na wybór studiów z zakresu rachunkowości z punktu widzenia studentów zaliczanych do pokolenia Z. W artykule posłużono się następującymi metodami badawczymi: analizą literatury, metodą dedukcji oraz wnioskowaniem logicznym na podstawie badań ankietowych.

Słowa kluczowe: motywy wyboru studiów, pokolenie Z, studenci rachunkowości

© 2024 Oliwia Kaczmarczyk

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0). Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

Cytuj jako: Kaczmarczyk, O. (2024). Czynniki determinujące wybór studiów z zakresu rachunkowości przez studentów należących do pokolenia Z. W: M. Biernacki, R. Kowalak (red.), *Rachunkowość* (s. 56-63). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

1. Wstęp

Absolwenci szkół średnich po pozytywnym zdaniu egzaminu maturalnego niejednokrotnie muszą podjąć decyzje związane z ich dalszym rozwojem. Stają przez alternatywą: część z nich rozpoczyna studia wyższe, inni natomiast wybierają pracę zarobkową. Decydując się na studiowanie, należy również rozważyć wybór kierunku studiów, co niejednokrotnie bywa problematyczne dla młodych ludzi. Dużym zainteresowaniem cieszą się kierunki związane z rachunkowością. Finanse i rachunkowość na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu [dalej: UE] zajmują pierwsze miejsce pod względem liczby studentów na tej specjalności na wszystkich uczelniach wyższych w Polsce (Główny Urząd Statystyczny, 2015, za: Grupa StudentNews, b.d.). Istnieje wiele czynników, które wpływają na wybór ścieżki zawodowej. Można do nich zaliczyć m.in. zainteresowania, chęć zdobycia dobrze płatnej pracy czy rozwój osobisty, na który są nastawieni przedstawiciele pokolenia Z (Jarecki, 2008, s. 143). Celem artykułu jest próba udzielenia odpowiedzi na pytanie, jakie czynniki wpłynęły na wybór studiów z zakresu rachunkowości z punktu widzenia studentów zalicza-

nych do pokolenia Z. Podczas realizacji tematu posłużono się metodą dedukcji, analizą literatury oraz wnioskowaniem logicznym na podstawie wyników ankietowych.

Ewolucja przynależności pokoleniowej

Mówiąc o przynależności pokoleniowej, należy zacząć od zdefiniowania podstawowego pojęcia, jakim jest pokolenie. Przyjmuje się, że stosowanie terminów „pokolenie” i „generacja” może być używane naprzemiennie (Szukalski, 2012, s. 12). Wielu naukowców podjęło próbę ich zdefiniowania. Obecnie w literaturze socjologicznej jest sporo propozycji uzależnionych od preferencji badaczy. Konsekwencją tego jest brak możliwości sformułowania jednoznacznej definicji. Niemniej jednak większość z nich traktuje pokolenie jako grupę osób urodzonych w tym samym czasie, ukształtowaną przez określone obyczaje, tradycję czy historię (Porzuczek, b.d.).

Podjmując się próby przyporządkowania grupy osób do konkretnego pokolenia, należy pamiętać, iż istnieje wiele różnych klasyfikacji (tab. 1), które są wynikiem odmiennych podejść do definiowania pojęcia pokolenia.

Tabela 1. Podział pokoleń w literaturze przedmiotu

Nazwa pokolenia	Przybliżone lata przyjścia na świat
Silent Generation	1922-1944 (Kryvachuk, 2021, s. 293; Jankowska, 2021, s. 88)
Baby boomers	1946-1964 (Kryvachuk, 2021, s. 293), 1945-1964 (Paszkievicz i Wasiluk, 2022, s. 244), 1946-1959 (Jankowska, 2021, s. 88)
Generacja X	1965-1979 (Kryvachuk, 2021, s. 293; Paszkiewicz i Wasiluk, 2022, s. 244), 1960-1979 (Jankowska, 2021, s. 88)
Generacja Y	1980-1994 (Kryvachuk, 2021, s. 293; Jankowska, 2021, s. 88)
Generacja Z	1995-2009 (Kryvachuk, 2021, s. 293), 1996-2010 (Jankowska, 2021, s. 88)

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Jankowska, 2021; Kryvachuk, 2021; Paszkiewicz i Wasiluk, 2022).

Słynny australijski badacz M. McCrindle nieustannie prowadzi liczne badania dążące do usystematyzowania przyszłych generacji według chronologicznego następstwa pokoleń co 15 lat, niezależnie od wydarzeń i okoliczności. W związku z tym wyróżnia on generacje wymienione w tab. 2.

Tabela 2. Podział pokoleń według M. McCrindle'a

Generacja Alfa	Generacja Beta	Generacja Gamma	Generacja Delta
2010-2024	2025-2034	2035-2049	2050-2064

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Kryvachuk, 2021).

Na potrzeby artykułu przyjęto, iż osoby urodzone po 1995 roku są zaliczane do pokolenia Z. Obecnie stanowi ono dominującą część wszystkich studentów na UE. Przeprowadzone badania pokazały, iż daną generację charakteryzuje znacznie wyższy odsetek osób, które kontynuują naukę po ukończeniu szkoły średniej, w porównaniu do poprzednich generacji (Grupa StudentNews, b.d.). Pokolenie Z jest dosyć często utożsamiane z tzw. pokoleniem C (*connected*) ze względu na nieustannie otaczającą jego przedstawicieli od najmłodszych lat technologię. Aż 72% badanych osób przyznało się, iż swój wolny czas poświęca na przeglądanie portali społecznościowych. Co więcej, 31% czuje się niekomfortowo, jeśli nie ma dostępu do telefonu komórkowego przez 30 minut (Kryvachuk, 2021). Przedstawiciele generacji Z stawiają przede wszystkim na swój rozwój oraz dobre samopoczucie zarówno fizyczne, jak i psychiczne. W życiu kierują się zasadą *work-life balance*, dbając o swój czas prywatny. Zwykle nie korzystają z możliwości zostawania w pracy po godzinach, ponieważ wolą zająć się swoimi pasjami (Cox, 2023).

2. Próba i metody badawcze

Opracowanie artykułu zostało poprzedzone badaniami empirycznymi przy zastosowaniu ankiety badawczej skierowanej do studentów uczących się stacjonarnie i niestacjonarnie na studiach licencjackich i magisterskich na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu. Zdecydowaną większość respondentów stanowią osoby urodzone w latach 1999-2004, co według klasyfikacji przedstawionej w artykule umożliwia zaliczenie ich do pokolenia Z (zob. tab. 2). Badaniem objęto dwa kierunki studiów ściśle związane z rachunkowością: finanse i rachunkowość [FiR] oraz rachunkowość i podatki/rachunkowość i controlling [RiP/RiC].

Tabela 3. Charakterystyka badanych studentów

Rok urodzenia	Rodzaj studiów	Ogółem [%]
1	2	3
1999-2000	stacjonarne FiR	11
	niestacjonarne FiR	6
	stacjonarne RiP/RiC	2
	niestacjonarne RiP/RiC	21
2001-2002	stacjonarne FiR	12
	niestacjonarne FiR	1
	stacjonarne RiP/RiC	11
	niestacjonarne RiP/RiC	20
2003-2004	stacjonarne FiR	0
	niestacjonarne FiR	0
	stacjonarne RiP/RiC	0
	niestacjonarne RiP/RiC	0

1	2	3
Inny	stacjonarne FiR	2
	niestacjonarne FiR	9
	stacjonarne RiP/RiC	0
	niestacjonarne RiP/RiC	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety badawczej.

Przygotowany kwestionariusz obejmował pięć pytań związanych z cechami demograficzno-społecznymi oraz cztery pytania szczegółowe dotyczące badanego zagadnienia. Uwzględniono:

- 1) przesłanki wyboru kierunku studiów z dziedziny rachunkowości,
- 2) wpływ akredytacji instytucji zewnętrznych na wybór kierunku,
- 3) źródła informacji dotyczące wyboru kierunku kształcenia,
- 4) czynniki wpływające na zdobycie pracy w zawodzie po ukończeniu studiów.

Studenci mieli możliwość wybrania tylko jednej odpowiedzi. Wielkość próby szacowano na 120 osób. Ostatecznie otrzymano 90 wypełnionych ankiet (75%).

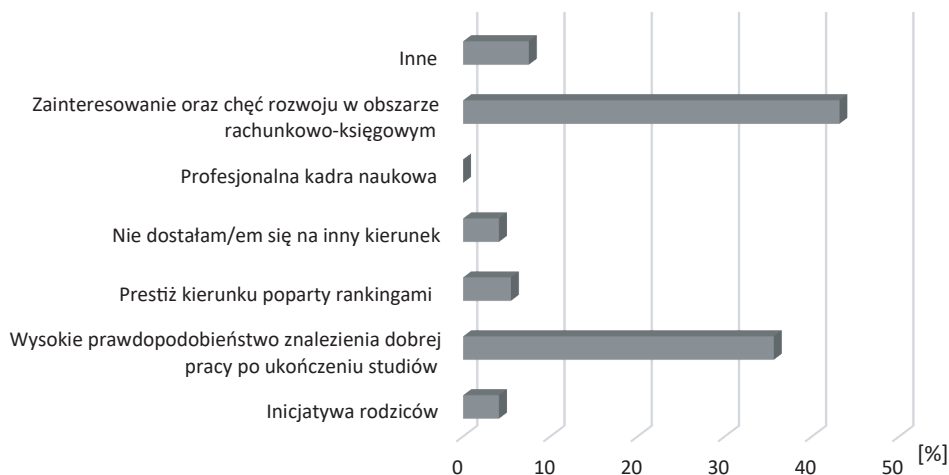
3. Wyniki i dyskusja

Na podstawie otrzymanych wyników badań można zaobserwować, iż 69% respondentów stanowiły kobiety, natomiast mężczyźni zaledwie 21%. Główną przyczyną opisanego zjawiska jest to, iż na kierunkach związanych z rachunkowością liczba kobiet znacznie przewyższa liczbę mężczyzn. Dotychczasowe badania pokazały, że udział kobiet w okręgach stowarzyszeń księgowych w Polsce jest wyższy o około 85%. Co więcej, w jednym z okręgów odsetek ten wynosił ponad 92% (Kabalski, 2021, s. 32). Świadczy to o wysokim stopniu feminizacji zawodu księgowego w Polsce.

Pierwsze pytanie dotyczyło motywów, którymi kierowali się studenci w kwestii wyboru kierunku (rys. 1). Najczęściej wskazywaną odpowiedzią było zainteresowanie obszarem rachunkowo-księgowym oraz chęć rozwoju w tej dziedzinie (43%). Prawdopodobieństwo znalezienia dobrej pracy po ukończeniu studiów również było często wybieraną odpowiedzią przez studentów (36%). Wysoki odsetek osób kierujących się tą motywacją dowodzi świadomie podjętej decyzji. Tylko dla 5% respondentów powodem rozpoczęcia studiów z rachunkowości był prestiż kierunku poparty internetowymi rankingami. Inicjatywa rodziców oraz niedostanie się na inny kierunek były rzadko pojawiającymi się odpowiedziami – udzieliło ich 4% badanych. Warto zaznaczyć, że przez żadnego ze studentów nie była brana pod uwagę przy wyborze kierunku profesjonalna kadra naukowo-dydaktyczna uczelni.

Uniwersytet Ekonomiczny umożliwia uzyskanie licznych certyfikatów, które potwierdzają nabyte kompetencje. Przyjmuje się, że akredytacja podnosi prestiż ukończonych studiów oraz zwiększa szansę zatrudnienia przez przyszłych pracodawców (Biernacki i in., 2018, s. 48). Uczelnia, która umożliwia uzyskanie wspomnianych

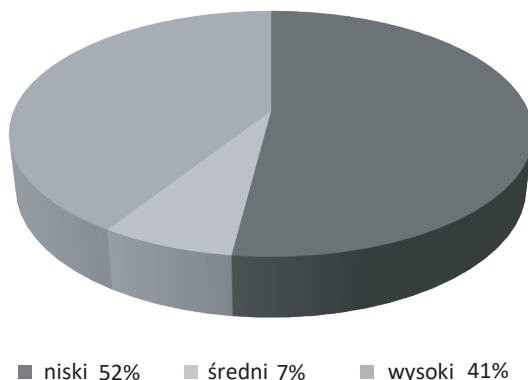
uprawnień, jest zobligowana do dostosowania sylabusów oraz procedur egzaminacyjnych do standardów jednostki udzielającej certyfikowania.

Rysunek 1. Przesłanki wyboru kierunku studiów z zakresu rachunkowości

Źródło: opracowanie własne.

Kolejne pytanie ukierunkowane było na analizę wpływu wspomnianej akredytacji instytucji zewnętrznych na wybór kierunku (rys. 2). Ponad połowa badanych studentów (52%) przyznała, że otrzymanie akredytacji w żadnym stopniu nie przyczyniło się do wyboru kierunku z zakresu rachunkowości. Dodatkowo część studentów podejmujących decyzję nie miała świadomości możliwości uzyskania w przyszłości certyfikatu. Jednakże 41% odpowiedzi pozwoliło dostrzec silną korelację pomiędzy

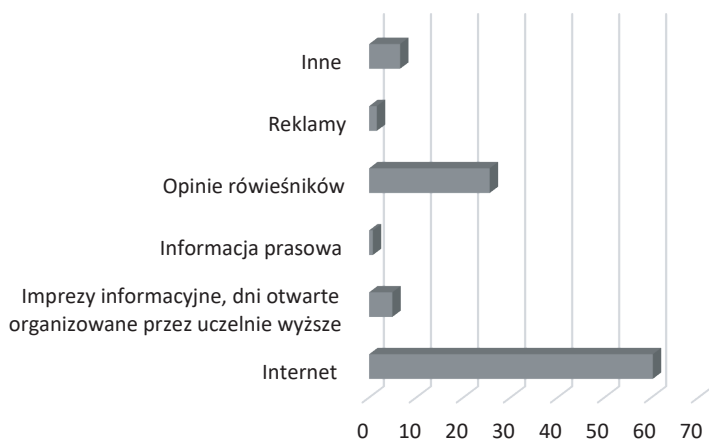

Rysunek 2. Wpływ akredytacji na wybór kierunku studiów

Źródło: opracowanie własne.

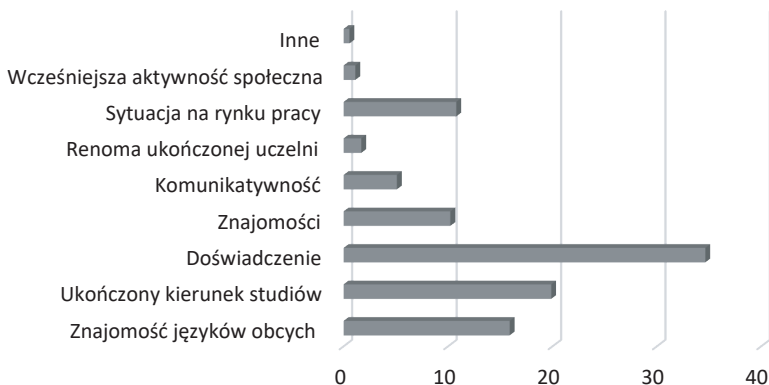
akredytacją a wyborem kierunku. Studenci zaznaczyli również, że możliwość uzyskania certyfikatu po pozytywnym zdaniu egzaminów przyczyniła się do zmiany miejsca ich zamieszkania ze względu na wybór UE.

Na podstawie odpowiedzi na pytanie trzecie można poznać źródła informacji dotyczące wyboru kierunku kształcenia (rys. 3). Najczęściej wskazywanym źródłem pozyskiwania przez studentów informacji był Internet (60%). Aż 26% badanych wzięło pod uwagę opinie rówieśników, natomiast znikoma część zaznaczyła wpływ informacji prasowych, reklam lub dni otwartych organizowanych przez uczelnię jako czynników skłaniających do podjęcia studiów. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że 7% respondentów powołało się na inne źródła informacji nieuwzględnione w ankiecie badawczej.

Rysunek 3. Źródła informacji dotyczące wyboru kierunku kształcenia

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 4. Czynniki wpływające na zdobycie pracy w zawodzie po ukończeniu studiów

Źródło: opracowanie własne.

Ostatnie pytanie sprawdzało, jakie czynniki według studentów kierunków rachunkowych wpływają na zdobycie pracy w zawodzie po ukończeniu nauki. 35% ankietowanych stwierdziło, że doświadczenie jest najważniejszym czynnikiem. Innymi istotnymi determinantami umożliwiającymi znalezienie zatrudnienia jest znajomość języków obcych (16%), ukończony kierunek studiów (20%) czy też sytuacja na rynku pracy (11%). Omówione wyniki przedstawiono na rysunku 4.

4. Zakończenie

Na podstawie przedstawionych wyników badań można podjąć próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie postawione we wstępie artykułu. Jak wynika z badań, wybór studiów z zakresu rachunkowości był przemyślany i zaplanowany. Główną determinantą wpływającą na podjęcie nauki była chęć dalszego rozwoju w obszarze rachunkowo-księgowym. Wysokie prawdopodobieństwo znalezienia dobrze płatnej pracy również było istotne dla przedstawicieli pokolenia Z. Większość respondentów stanowiły kobiety, gdyż kierunki związane z rachunkowością odznaczają się wysokim wskaźnikiem feminizacji. Wynika to z tego, że znaczna część uczniów szkół ponadgimnazjalnych postrzega rachunkowość jako profesję kobiecą, co przekłada się na sfeminizowanie kierunków rachunkowych. Następstwem tego zjawiska jest przeważający udział kobiet w zawodzie księgowego. Co ciekawe, możliwość uzyskania certyfikatu akredytowanego przez zewnętrzną instytucję nie była ważna na etapie wyboru studiów na UE. Wszelkie informacje dotyczące kierunku kształcenia i uczelni studenci pozyskiwali głównie przez Internet. Jest to charakterystyczne dla pokolenia Z, które od najmłodszych lat nieustannie jest związane z nowoczesną technologią, otaczającą ich na każdym kroku. Tylko znikoma część badanych studentów przyznała, że wspomniane informacje uzyskała z prasy. Wynika to z faktu, iż przedstawiciele pokolenia Z nie mają w zwyczaju czytania prasy, gdyż preferują pozyskiwanie informacji w wersji cyfrowej. Przeprowadzone badania pozwoliły również zauważyć, że doświadczenie jest postrzegane przez studentów jako najważniejszy czynnik wpływający na zdobycie pracy po ukończeniu studiów. W związku z tym gros z nich rozpoczyna pracę jeszcze w toku nauki, aby nieustannie zdobywać nowe doświadczenie oraz zwiększać swoje szanse na zatrudnienie w zawodzie.

Literatura

- Biernacki, M., Krasodomska, J. i Zarzycka, J. (2018). Akredytacja ACCA a rozwój zawodowy specjalistów rachunkowości i finansów w Polsce. *e-Mantor*, 3(75). DOI:10.15219/em75.1362
- Cox, D. (2023, 23 września). *Generacja Z jest najbardziej samotnym pokoleniem – i to wina ich rodziców*. Pobrano z <https://businessinsider.com.pl/technologie/nowe-technologie/generacja-z-jest-najbardziej-samotnym-pokoleniem/cspbkeg>

- Grupa StudentNews. (b.d.). Pobrano z <https://www.studialicencjackie.info/s/4351/79596-Finanse-i-rachunkowosc-ranking-uczelni.htm>
- Jankowska, M. (2021). Urodzeni na przełomie wieków. Zarządzanie organizacjami z uwzględnieniem specyfiki pokolenia Z. *Management and Quality – Zarządzanie i Jakość*, 3(4).
- Jarecki, W. (2008). Motywy wyboru studiów i kierunku studiów wyższych. *Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania*, (3).
- Kabalski, P. (2021). *Księgowość w Polsce jako zawód kobiety. Skala, przyczyny, okoliczności, skutki*. Wydawnictwo IUS PUBLICUM.
- Kryvachuk, L. (2021). Pokolenie iGeneration (Z) i Alfa: analiza w kontekście sytuacji politycznej i zmian społecznych na Ukrainie. W: M. Mikołajczyk i A. Tasak (red.), *Pokoleniowy potencjał polityki*. Instytut Wydawniczy Książka i Prasa. Pobrano z <https://rep.up.krakow.pl/xmlui/bitstream/handle/11716/10855/06--Pokolenie-iGeneration--Kryvachuk.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Money.pl. (2023, 8 kwietnia). *Oto co pracodawcy powinni wiedzieć, przygotowując się do rekrutacji osób z pokolenia Z*. Pobrano z <https://www.money.pl/gospodarka/rewolucja-ryнку-pracy-czy-c-hwilowa-fanaberia-wszystko-co-trzeba-wiedziec-o-pokoleniu-z-6882394647538624a.html>
- Paszkievicz, A. i Wasiluk, A. (2022). Motywacja do pracy osób z pokolenia Z. *Akademia Zarządzania*, 6(3). DOI:10.24427/az-2022-0041
- Porzuczek, S. (b.d.). *Siła potencjału pokoleń – szansą na rozwój przez całe życie*. Pobrano z <https://wadowice.praca.gov.pl/documents/1515304/0/Siła%20potencjału%20pokoleń%20-%20szansą%20na%20rozwój%20przez%20całe%20życie.pdf/31ecdb0b-fe85-403d-8c47-bb668d3cc-39c?t=1580457744236>
- Rutkowska, W. (2021, 21 stycznia). *Zrozumieć pokolenie Z – generację z technologią w DNA*. Pobrano z <https://pl.linkedin.com/pulse/zrozumieć-pokolenie-z-generację-technologią-w-dna-violetta-rutkowska>
- Szukalski, P. (2012). *Solidarność pokoleń. Dylematy relacji międzypokoleniowych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.

Factors Determining the Choice of Accounting Studies by Students Belonging to Generation Z

Abstract: There are numerous considerations that determine the choice of a field of study. They vary according to individual beliefs or life experiences. The research purpose of the article is to try to answer the question of what factors influenced the choice of studies in the field of accounting from the point of view of students classified as generation Z. The article uses the following research methods: literature analysis, the method of deduction and logical inference on the basis of surveys.

Keywords: motives for choosing studies, generation Z, accounting students